

Җәнтәрү ялавә

Муркаш район хаҗачә

1944 җулхи җу уйахән 5-мәшәнченпе тухать

45 (7899) №

* Юн кун, 2011 җулхи җәртме (июнь) уйахән 15-мәшә *

Хакә ирәклә

Никама та кичем пулмарә уявра

Чәвашсен авалтан пыракан ыра йәла пур. Пәрлехи пысак пәлтәрәшлә әссене туса ирттерсен вәсем ялана пәрле пухәнса савәннә, ташланә-юрланә, әсрә пултаруллисене чысланә. Районти әссе юрә тата спорт уявә – Акатуй пирки те савна каламалла. Кәҗалхипе 58-мәш хут уявларәс әна Муркашсем. Җанталәк җумәрлә тәнине пула әна унчченхи пек Лантәш вәрманән усланкинче мар, район центрәнче Муркашра ирттерме тивни те уяв иләртүләнне пача та тәксәмлетеймерә.

(Вәҗә 2-мәш стр.)

Сән үкерчәкрә: акционерсен «Моргаушская» чәх-чәп фабрики» уә обществин машинист тракторисчә Николай Яковлевич Бакин Раҗсәй Федерацийән Ял хуҗаләх министрствин Тав җыравне тивәсрә.

Район Акатуйәнчен

Җүллә шайра ирттәр

Республика күнә

Җәртме уйахән 9-мәшәнче Правительство җүртәнче Республика күнне хатәрленес тата ирттерес енәпе әслекен йәркелү комитетчән ларәвә иртнә. Әна Михаил Игнатъев Президент ертсе пынә.

ҖР экономика аталанәвәпе суту-илә министрән җумә Александр Быченков «Раҗсәй экономика: үсәм технологийәсем» экономика форумәпе җыханнә самант пирки тәплән чарәнса тәнә. Унта, сәмах май, вун-вун регионтан, җав шутран чикә леш енчен те, 100 ытла организаци хутшәнмалла. Анча Александр Анатольевич мән канәсәрлантарат-ха? Вырәнτισем – муниципалитет тытәмәнчи предприятисемпе организацисем –

җаврәнәҗусәр пулни. Вәл паләртнә тәрәх – экономика енәпе Республика күнне халалланә тәрлә мероприяти хамәрәннисем хутшәннисе җуллен чакса пырат. Пәчәк хуласенчи, районсенчи организацисем уйрамаха җаврәнәҗусәр. Җавәнпа та ҖР Президентчә Михаил Игнатъев җак җитменләхә пәтерес тәлешпе тимлә әслеме ыйтрә, таван республика сумне, ятне җәклеси унта пуранакан кашни сын пуҗарулахәнчен килнине паләртнә.

Общество апатланәвә пирки те пулнә үпкәв сәмахәсем.

ҖР культура министрә Роза Гизакова халәх пултарулахән Пәтәм Раҗсәйри «Раҗсәй җәл күсәсем» XIX фестиваләне, декораципе хушма искусствән «Рус әстисем» XI конкурсне ирттересипе җыханнә ыйтусем тавра каласнә. Министр сәмахәнчен җак паллә пулнә: «Раҗсәй җәл күсәсем» фестивалә Раҗсәйән 27 регионәнчен тата чикә леш енчен 32 коллектив хутшәнә, җав шутра Беларусран тата Иранран («Сахра» ташә ансамблә), Шупашкарсем те халхинче те җукча-эскимоссен «Эргырон» ансамблән пултарулахәпе киленме пултарәс. Җәнә хәнәсен йышәнче – Чечен Респуб-

ликаччи «Нохчо» патшаләх фольклор коллективә, Мускаври «Карагод» фольклор ансамблә...

«Рус әстисем» конкурса җәр-шыври 20 субъектиран 41 әста хутшәнма кәмәл тунә.

Раҗсәй шайәпе иртекен тепәр пысак мероприяти – «Әтем – Җәмье – Җәр-шыв. Музей интерпретацийән ыйтәвәсем» әсләләх практика конференцийә.

Ларура Пәтәм тәнчери фейерверксен IV фестиваләпе, Республика күнә тәлне хута яма паләртнә объектсемпе җыханнә ыйтусене те җәкләнә.

Кәҗал Республика күнә Җәртпү районәнче те иртмелле. Җавна май район администрацийән пуләрәх Юрий Николаев пәлтерниче итленә.

Хыҗра – пиләк уйах

Районан экономикапа социаллә аталанәвән кәтартәвәсем

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ, СУТУ-ИЛУ

Кәҗалхи январь – май уйахәсенче районәпе пәтәмпе 786726,9 пин тенкәләх продукция туса хатәрленә тата улаҗасем пурнәҗланә. Ку вәл пәлтәрхи җав вәхәтрипе танлаштарсан 147,6 процент пулат. Промышленность продукцияне 625067,5 пин тенкәләх (165,4 процент) туса кәларнә. Производствана әнәслә аталантаракансем шутәнче «Сеспель» ЗАО (417444 пин тенкәләх – 234,1 процент), «Моргауши-Хлеб» ООО (10550 пин тенкәләх – 129,7 процент), «Сундырь-Хлеб» ООО (14073 пин тенкәләх – 120 процент), «Моргаушское» пурәнмалли сурт-йәрпе коммуналлә хуҗаләх предприятийә (12707,9 пин тенкәләх – 118 процент), «Сундырское» пурәнмалли сурт-йәрпе коммуналлә хуҗаләх предприятийә (9132,9 пин тенкәләх – 111,5 процент). Җав вәхәтрах Муркаш почтамчән производство кәләпәшә 6390 пин тенкәле (77,1 процент) кәна танлашар.

Иртнә пиләк уйахәра тәлвәлә улаҗасем 28213,4 пин тенкәләх (104,8 процент) пурнәҗланә.

Җак тапхәрта ваккән сутмалли тавар җаврәнәш кәләпәшә 289769,9 пин тенкәле (121,2 процент) танлашнә. Икә райпо предприятийә те пәлтәрхинчен үсәмләрәх әсләнә.

Обществәлла апатлану предприятийәсен производство кәләпәшә 31615,7 пин тенкәле (122 процент) танлашнә.

Донор күнә

Җынна ыра туса хәвәрән пурнәҗара тәсатәр

Әнер пирән җәр-шывра Пәтәм тәнчери донор күнне паллә турәс. «Юн нумайрах паратән – җавән чухлә пурнәҗа нумайрах җәлатән» – җак ятпа иртет вәл кәҗал. Җак пархатарлә утама тунипе пәрлех юн пани юн параканшән хәйәшнә те пите усаплә. Ун пекки ан пултәр та-ха, анча мәнле те пулин инкәмән пулас пулсан юн панә җынсен организмә җав юн сухатәвнә е организм вутра пиҗсе каяссине хатәр пулат. Урәхла каласан юн пани хәвәр пурнәҗа сыхлас әсрә профилактика мероприятиәй вярәнәнчәх. Юн җәнелни организм җамрәкләхне тәсма пулашар. Донорсем ытти-сене юн парса җәре чирәнчә те сыхләсә хәйсенә. Юн пани сире организм тәрлә чирпе кәрешме те пулашар: апат ирәлтәрес функциәй те күн пек җынсен час пәсәлмәстә. Җавән пекх вәсенчен атеросклероз та «хәрат».

ри юн шайлашәвнә йәркәлесе пыма та пулашар. Җапла майпа җынна ыра тунипе – унән пурнәҗәне җәлнине пәрлех – эсир хәвәрән пурнәҗара та тәсатәр.

Эппин донор күнне хутшәнмәсәр ан юлар. Иуҗкасси ял тәрәхәнче вәл июнән 7-мәшәнче иртнә Донор күнәнче 41 җын җак ыра утама турә.

Ытти ял тәрәхәсенче пурәнәкансем әна урәх күн тума пултараҗсә. Донор күнәсем июнән 16-мәшәнче Нискассинче, июнән 20-мәшәнче Москассинче, Турайра июнән 21-мәшәнче, Шетмәпусәнче июнән 22-мәшәнче, Ярапайкассинче июнән 23-мәшәнче, Юнкәра июнән 28-мәшәнче, Мән Сәнтәрте июнән 29-мәшәнче, Муркашра июнән 30-мәшәнче иртеҗсә.

Җак күнсенче хәвәр ял тәрәхәнчи пәтәмәшле практика врач уйраме, участок больницине пырса юн парәр. Җынна ыра тунипе ырапаха таврәнәтә. Л. ПАВЛОВА.

«Симәс әс җи» пуҗланчә

Курақ җулма тухрәс

Җәр әҗсенән хирәнчә җәртме уйахә вәй илсе пырат. Әнер акара тимленә хрәсчен паян иртен пуҗласа кәҗчен вильәх апачә хатәрлес әссе тимлет. Җапла пулмалла та, анчах җумәрлә җанталәк ял әҗсенне ку әсе җанә тавәрса күләнне ниепле те ирәк памарәха. Әнер вара уяр күнпа уә җурса районти пур пәрлешүллә хуҗаләхра майлах курақ җулкан агрегатсем нумай җул үсекен курақсен пуссисене тухрәс.

– Ял хуҗаләхәнче пәр әвәтлә тапхәр тепринне улашәнса пырат. Анчах эфир сур акинчәчә, паян вара уяр күнсемпе уә җурса ирлесех улаҗ-җаранпа нумай җул үсекен курақсен пуссисене баскатпәр. Пирән тәлвә – уяр күнән кашни саманчәпе туллин уә җурса җитес хәл валли ытлә-җитлә вильәх апачә янтәласси, – терә телефопа каласа илнә хушәра Е. Андреев яч. хис. хуҗаләхән тәп агрономә А. Попов. Хуҗаләхән нумай җул үсекен курақсен җитес вәхәтра 488 гектар

җынчен җулса кәртмелле. Җак әсә җәртме уйахән 12-мәшәнче Д. Никифоровпа В. Антонов механизаторсем хәйсенә җирәплетсе панә МТЗ-82 тракторсемпе күләнчәс. Кәске вәхәтрах вәсем 19 гектар җынчи курақ җулса та парахрәс.

Ут җи вәй илнине пәрлех районти җәр әҗсенәсем сур акире акнәларнә культурәсене тәрәс-тәкел пәхса җитәнтересипе те сахал мар әсәсем туса ирттерәсәс. Җәртме уйахән 13-мәшә тәлне хуҗаләхәнче тәш тырапа пәрҗа йышши культурәсен 17,6 процентне (2562 гектар) гербицидпа имҗамланә. 1069 гектарне (7,4 процент) тәрлә сәтәрҗәсенчен хутәленә. Җак хушәрах җирәплетнә агрегатсем 234 гектар җынчи җәр улмине пәррәмәш хут чәрсе-кәпкәлатса тухнә.

Кашни әҗән хәйән вәхәчә пуринне районти җәр әҗсенә пите аван әнланат. Җавәнпа паянхи әсе ырана хәварас мар тесе тәрәшсах тимлет.

А. БЕЛОВ.

Кәскән

Җәнә вәренү җулне хатәрленетпәр

Шкул ачисем паян каникулта, выпускниксем экзаменсем тытрәс. Җавәнпа пәрлех шкулсенче классене җәнә вәренү җулне хатәрлес әсәсем те пуҗланчәс.

Вәренү учреждениесем җәнә вәренү җулне тәплән тата вәхәтра хатәрленсе җитнине тәрәслеме районта икә йышәну комиссийә йәркәленә. Вәсем шкулсене җирәплетнә графикпа киләшүллән тухса җүрәс.

Пирән район – призерсен шутәнче

Июнән 10-мәшәнче Мускавра муниципаллә пәрлешүсен бюджетчән ыйтәвәсемпе наукапа практика конференцийә иртнә. Унтах муниципаллә пәрлешүсен конкурсән итогәсене пәтәмлетнә. «За высокое качество бюджетного планирования и исполнения бюджета» номинацире Муркаш район администрацийә җәнтәрнә, диплома тивәснә.

Саламлатпәр

Хакләран та хаклә аннене – җурлатри яләнче пуранакан **Маргарита Михайловна ХАРЬКОВАНА** 50 җулхи юбилей ячәпе чи әшә сәмахсемпе саламлатпәр. Җирәп сувләх, икәллми теләй, әнәсу сунатпәр. Кун-сулу вәрәм та такәр килтәр. Ачусен, мәнукусен ырләхне курса савәнмалла пултәр. Кәреку җәкәр-тавартан ни хәҗан та ан татәлтәр.

Саламлаканәсем: хәрәсемпе кәрүшәсем, ывәләпе кинә, 2 мәнукә, тәхләчисемпе хәтисем, җывәх таванәсем.

Җырантару

Хаклә вулаканәм!
Райхаҗата иккәмәш сур җултан илсе тәма җырантарас тапхәр малалла пырат. Җырантару хакә унчченхих – 191 тенкә те 70 пус (ултә уйаха).

Никама та кичем пулмарё уявра

Район Акатуйёнен

те будни Моргаушского района - 20

Муркашра пурәнакан Никитинсен җемйи. Светлана Ивановна – ача амәшён капиталён хуҗи.

(Вёҗә. Пусл. 1-мәш стр.).

Ир-ирех Муркашра халә йышлә пулчә. Муркаш тата Мән Сәнтәр райповёсен суту-илү палаткисем, уйрам предпринимательсем хайсем патне йыхравларёс. Мән кәна җук-ши: шашлыкё те, кукәль-пәремекё те, тутлә ытти җимёсё те, вёри чейё те, тёрлө таварё те... Предприятисен, ял тәрәхёсен, уйрам җынсен палаткисем патәнчә те җынсем йышлә пулчәс. Ачасем вара карусель, ярәнмалли-выламалли ытти хатёрсем патәнчә хәпма пәлмерёс.

Вайә карти уҗрә уява. «Муркаш» тата «Таванләх» фольклор ушкәнёсем, кайран ытти коллективсем, хәнасем, ачасем пултарулах ушкәнёсем «Сут җамрәкләх: пуласләх санән аллунта» музыкапа хореографи композицине йёркелерёс.

Акатуя пухәннисене малтанах район администрацийён пусләхё Ю.А. Иванов саламларё, ёсрә ырмиканми вай хунисене тав турё. Малашне те пархатарлә ёсрә ырләх-сывләх сунчә.

Уявра савәнма вара Муркашсен сәлтав җук мар. Ана хайён сәмахёнчә район администрацийён пусләхён пәрремёш сүмё, ял хуҗаләх пайён пусләхё В.А. Калинин та паләртрө. Уй-хир ёсёсене пәтёмёшлө илсен агротехникапа пәхнә вәхәтра, япәх мар шайра туса ирттернө, халё ёнтө ял хуҗаләх культуриҗене пәхса үстерес ёссем анлә сарәлнә. Вёсенчен пыҗак тухәс илме шанәс җук мар. Сурхи культураҗем пәтёмпе 13,2 пин гектар йышәнаҗсё. Вәл шутран тәш тырәпа пәрса йышхи культураҗене 9,3 пин гектар аҗа хәварнә. «Иккёмёш җәкәр» кәҗәл 1250 гектар синчә, пәр җул үсөкөн кураҗсем 1800 гектар, силосләх кукуруза 385 гектар, пахча җимёс 175 гектар.

6610 гектар җынчи кёрхи культураҗенчә те пыҗак тухәс илме шанәс пур. Вёсем япәх мар хәл кәшнә. Пәтёмпе вара кәҗәл тәш тырә культуриҗе 14,9 пин гектар йышәнаҗсё. Ку вәл иртнө җулхичнә 1400 гектар нумайра.

«Ударник», Суворов яч. хис., Ильич яч. хис., «Восток», «Орино», Чкалов яч. хис., «Свобода» тата ытти хуҗаләхсәчә уй-хир ёсёсене япәх мар шайра туса ирттернө. Хресчән (фермер) хуҗаләхсәчә те үсёмсем җук мар. Ял хуҗаләх культуриҗем туса илессинчә вёсен түпи җултан-җул үсөсө пырать.

Уявра хәнасем те

йышлә пулчәс. Муркашсене малтанах уявпа ЧР Президентчө, Чәваш Республикын Правительствы ячөпә хай төллөн сүрекән машинаҗемпә ытти тёрлө техника хатёрсән техника шайне тёрәсләсә тәракан патшаләх инспекцийён республикәри тәп инженер-инспекторё В.П. Дмитриев саламларё. Уявра вара пултаруллиҗене җысәлси йәлара Владимир Павловича Юрий Александрович ёсрә паләрнисене пыҗак наградәсем пачёс. РФ Ял хуҗаләх министрствын Тав сыраёне Муркашри чәх-чөп фабрикин машинист тракторисчө Н.Я. Бакин, ЧР Ял хуҗаләх министрствын Хисеп грамотине выләх җирёсемпә кёрәшәкән районти станци пусләхё Н.С. Яковлев, «Свобода» хуҗаләх тракторисчө Г.Л. Алжиров, «Орино» хуҗаләх диспетчерё Г.А. Иванова, Е. Андреев яч. хис. хуҗаләхән сысна пәхаканё Г.А. Неволова, Суворов яч. хис. хуҗаләхән ёне сәваканё Т.Н. Филиппова, асәннә хуҗаләх водителё И.И. Дмитриев тивёс пулчәс.

Пухәннисене Акатуй уявөпә савән пекех район пусләхё, Ильич яч. хис. хуҗаләх ертүҗи И.В. Николаев саламларё. Игорь

яч. хис.), Д.И. Николаева («ДаАн»), Н.И. Петров («ВаСем»), А.А. Максимов (фермер), А.В. Мерлов (фермер).

Уявра «Единая Россия» партин районти уйрәмөн политканашён Тав сыраёсене илекенсем те пулчәс. Вёсене Ильич яч. хис. хуҗаләхән тәп агрономна Ф.А. Егорова, «Свобода» хуҗаләх ертүҗине В.К. Ананьева, «Орино» хуҗаләхән сөт-су фермин заведующине Р.А. Блинована пачёс.

Кун пек пыҗак уявра тёрлө отраслөтә паләрнә династисене җысәлси те районти ыра йәлара. Сәчәна җине вара 3 җемье династийён представителёсене чөсә кәларчөс. Йүҗкәсси ял тәрәхәнчи Ивановсен ял хуҗаләхәнчи пәтө-мөшлө ёс җаҗә 186 сұл, Муркаш ял тәрәхәнчи Кузнецовсен сывләхә сыхлассинчи ёс җаҗә 85 сұл, Оринин ял тәрәхәнчи Бардасовсен суту-илүри ёс җаҗә 86 сұл.

Нумай ачаллисене сурт-йөр савәрма сөр участка тәлвөсөр панине җирөплетекән свидетельство хуҗисем пулса тәнисем – Хорнуј ял тәрәхәнчи Дмитриевсем. Йүҗкәсси ял тәрәхәнчә пурәнакан А.К. Зотиковәпа Муркашри С.И. Никитинәна вара район администра-

май патшаләх учреждениёсен профсоюзёсен Чәваш Республикынчи комитөчөн Хисеп грамотисене пачө. Тёрлөрен дипломсемпә грамотәсем, парнесем илнисем тата чылай пулчәс.

Уяв саламёсем савән пекех Чәваш наци конгресён президентөнчә Г.Н. Архиповран, Муркашсен Шупашкар хулинчи ентөшлөхөн ертүҗинчә А.И. Федотовран, Пушкәрт Республикын, җармәс Республикынчи Туҗи Мари районён, Чул хула облаҗёнчи Спасски районён, Хёрлө Чугай, Шупашкар районёсен представителёсөнчә тата ыттисенчә те сахал мар пулчәс.

Уяв вёсленичәнех тәп сәчәна җинчә хавас юрәккөвө шәранчө. «Янаш» юрәпа ташә халәх ансамблө, эстрада юрисен «Расна» халәх ансамблө, «Муркаш» тата «Таванләх» халәх фольклор ансамблөсем, Тренккәри Культура сурчө сүмөнчи юрәпа ташә ансамблө, «Турай» тата «Хәлхем» эстрада ансамблөсем хайсен пултарулахне туллин уҗса пачёс, уява савәннәс күчөс. Чәваш эстрада артиҗсөсем, ачасен искуствин Муркашри шулөн воспитанникөсем чи ыра сәмаха тивёс.

Никама та кичем пул-

Пирён почта

Тәван ен, тәван кәтөс

Пит җине чүречә витөр хәвөл пайәркисем килсә сөрөнчөс те куҗа уҗса ятәм. Сумра шура мамәк пек сәмламас, шәрса евөр хуп-хура куҗла кушак сури мәрлатса ачашланса ыртать.

Хәвәтрах тәтәм та пахчана васкарәм. Унта кайәксем хайсен чөвөлти сассипә юрә шәрантарәсчө. Урамра ача-пәча сасси илтөнөт. Хушәран ашә җил варкәшө сәмсана кәтәкласа илет. Лөпөшмә хәваламалла ылянә евөр пәр-пәрин хыҗсән пәрре пәр енне, тепре тепөр енне вөсөсә иртеҗсө. Вөллө хурчөсем тәрәшсах шерпет пыл пухаҗсө...

Төлөмеллә! Мән тери хитре те илөртүллө-сөкә эсө, тәван тавраләхәм, юратнә яләм! Санән илемөпә киленетөп, сан җине пәхсан чун савәннәт.

Элө ытарма җук илемлө ялта Күстөрөк суралнә. Темисө сұл хушши ёнтө сәк сөр сийөпә утса сүретөп, тәван тавраләхпа киленсә пурәнәтәп. Маншән тәван ялти кашни сын, унти кашни ыраң темрөн те паха та сывәх.

Мөнлө пуҗланса кайнә-ха Күстөрөк ялө? Ана ыраҗсла Костеряки төҗсө пулсан мөне пәлтөрет-ха вәл? Халәхра сүрекән халәпа ёненсә пулсан «Костеряки» тени «Костры ярки» сәмахсенчә пулса кайнә имөш...

Сөрлө пирөн ял тавра җынсем пухәнса ашәнма кәвайтсем чөртнө пулнә. Кәвайчөсем пәрре-иккө мар, чылай пулнә. Пәррехинчә пирөн ял сывәхне темисө ыраҗсә пынә. Вөсем ялкәшса сунакан кәвайтсем җине пәхса «Костры ярки» тенө пулать. Кайран вара ялне те Костеряки тенө пулас.

Күстөрөк ялө сүллө, илемлө ыраҗнта ыраҗнаҗнә. Ялө пыҗаках мар, пәтөмпә тәватә урам. Ял урамөсем сұлран сұл сөнелсә, илемленсә пыраҗсө. Сұлән икө енөпә те кирпөчрөн купаланә суртсем сөкленсөсчө. Ял варринчә магазин, клуб пур. Клубө, паллах, сөнө мар. Апла пулин те яшсөмпә хөрсене унта кәсөсөн сахал мар курма пулать.

Ял халәхө тәрәшнине иртнө сұл Аслә Отчөстөвнәй вәрсәра паттәррән сәпәсса пуҗ хунисене асәнса паләк лартрөс. Ялта субботниксем тәтәшәх ирттерөсчө. Ку вәл ял старости җине тәнинчә чылай килет.

Ялта сывләш таса та уҗә. Мөншөн тесөн эфир сұлленех йывәсөсем сахал мар лартса хәваратпәр. Сәк суркунне те йывәсөсем лартрәмәр.

Тен манән тәван ял ытти нумай ялсенчә ытлашши нимөнчә те уйрәлсә тәмасть пулө. Анчәх та маншән унран сывәхраххи, хакләраххи, пахараххи җук. Кирек камшән та ку сәлла пулө. Кунта манән юратнә аттөанне, юлташсем, тәвансем...

О. ЯКУШКИНА,
И.Я. ОЯКЛОВ ячөллө
ЧППУ студентки.

Васильевича Юрий Александрович районти пултарулла ёсчәсен пыҗак ушкәнне район администрацийён Хисеп грамотине парса җыларёс. Кусем вөсем А.М. Скворцов (Е. Андреев яч. хис. хуҗаләх), А.Р. Артемьев («Восток»), З.Я. Макарова («Герой»), О.В. Викторова (Ильич яч. хис.), А.В. Александров (Ильич яч. хис.), А.А. Николаев («Моргаушская»), А.А. Кочнова («Орино»), В.А. Данилов («Передовик»), К.А. Перлова («Свобода»), Н.А. Гаврилова (Суворов яч. хис.), В.В. Алексеев («Ударник»), И.Н. Васильев («Ударник»), И.Ю. Егорова (Чапаев яч. хис.), Г.А. Илларионов (Чкалов

җинчә пусләхө ача амәшөн капиталён свидетельствине пачө.

Ялта сурт-йөр савәркансен патшаләх та пулшәт. Социаллә тәлвөсө свидетельствисене Ильич яч. хис. хуҗаләхән выләх пәхаканё С.К. Васильева, «Свобода» хуҗаләхән тәп зоотехникө Э.Ф. Замятина, Чкалов яч. хис. хуҗаләх ёсчәнө И.Н. Степанова, хресчән (фермер) хуҗаләх ертүҗи А.И. Толстов илчөс.

Районти Раҗсөй Президентөн премийөн лауреаҗсөм те җук мар. Вөсене те уявра җыларёс. Профсоюзсен Чәваш Республикынчи канашөн председателөн сүмө В.П. Ильин вара Муркашсене уявпа саламланә

марё уявра. Тёрлө вайәсем, конкурссем, амәртусем, выставкәсем чылай пулчөс. «Сывләх» физкультурәпа спорт комплексө хыҗсөнчә сәмрәксемпә ачасем валли ятарлә программәпа пәхнә мөроприятисем иртрөс. Кунти пөвөре фонтан тавра катамаранпа ярәнма та кәмәллә пулчө. Пәр сәмаха ватти-вөтти пурте уявра савәнчө, канчө, малашләх валли сөнө вайхал пухрө. Уяв вөслөннө телө сүмәр шәпәртатма тытәнни вара сөр ёсчәненә умри пыҗак ёсөм пирки аса илтерчө, кёрхи пыҗак тухәса шантарчө.

В. ШАПОШНИКОВ,
Н. ГРИГОРЬЕВА тата
автор сән үкерчөкөсем.

Мён-ши сав «чёрё кётесре»?

Кашни сулах районти Акауй уявне мён те пулин сёнинне кёртме таращасё. Касал та телёнтермёшсёр иртмерё районти ёспе юра уявё. Кашни ял тарэхён палаткинче «Чёрё кётес» ханисем пулчёс. Эпир халиччен курман килти вильях-чёрлехпе тата кай-ак-кёшёкпе ханасем те, уява килнё ял сыннисем те интересленсех паллашрёс.

Тёрёссипе каласан уява йёркелекенсем малтан иккеленсе те илчёс: тен килёшмё ял халэхё сав кайаксене, чёр чунсене уява каларма. Анчах та иккеленни тёрре килмерё: «кусэхассинчен» шикленсе тамарёс вёсене усракансем. Тёлёнтермеллипех телёнтерчёс уява килнисене хайсен килёнче усракан «тусёсемпе».

Сатракасси ял тарэхёнке пуранакан пёр Т.В. Малова (сән үкерчөкре) картишёнче кәна мён кәна сук пулё. Францири кәтра путексемпе такасем хайсем кәна мёне тарасёсё. Кусэхма мар, хыттән янәракан кёвёпе ыйха «туртащёсё» кәна вёсем клеткәра. «Амәшёпе» «ашшё» пёр сёрте, «ачисем» – тепёр сёрте. Цесаркәсемпе индокавакалсем те ытлаши вәтанса тәни курәнмарё. Хайсем «тёнчене» тухса курма тёр килнишён саванса қасарәлса кәна уткаларёс вёсем клетка тарәх.

– Чёпписене килтех каларатпәр, – әнлантарать вёсен хуши.

– Сутмаләх та пур пулё-ха, – интересленетёл малалла.

– Сутатпәр. Пирён туссем сав тери нумай. Пирён хысән вёсем те ёрчетме кәмәл турёс. Ял сыннисем те тунасёсё, – тет Т.В. Малова.

Нумайччен татәлмарёс уява килнисем сак «картишёнчен». Жюри те тивёслипех хак пачё сак

чёр чунсене: 1 вырән йышәнчёс вёсем.

Муркаш ял тарэхёнчи Малиновкәри А.А. Милютин та тем те пёр усрать тинине илтнечё-ха. Уявра вара сакна хамәр куспа курса ёнентёмёр. Ав Японири путене елле илемлё. Холмогор әратлә чәх та никаман та хәрани курәнмарё. Тем пысәкәш Бентамка чәх тата куракансем умёнче сәмарта туса пачё. Сәмартине турё те тёрех хайён хысне тёксе пытарса хучё. Ара әстан пёлтёр вәл телёнсе пәхакан сынсем мён шу-хәшпа тәнине. Капла шан-чәкләрах пулать, хам сәмарта хамән хуसानах пултәр терё пулё.

– Сәмартин туты те ха-

мәр чәхсенни пекех, пирён чәх сәмартисенчен ытлаши пёчөке те мар, – каласа парать вёсен хуши Андрей Ардольонович.

Милютинсен инди кәвакалне те халиччен никамаха та курман пулё-ха. Мёнлрех яштака кёлеткеллё хай тата. Түп-түрё қасарәлса тарать те – сан умәнта витринәри питё хитре илемлё эрех кёлени чәх тарать тейён. Милютинсен сак телёнтермёш картишё синчен сырса та пётерөөс сук. Сакна вара пёлтерме кәмәллә: асәннә телёнтермёшсем 2 вырәна тивёсрёс.

3 вырәна вара Уйкас Янасал ял тарэхёнчи О.Б. Николаев картишёнчи 4

ураллә тата сунатлә телёнтермёшсем йышәнчёс. Нимёссен кай-ак-кёшөкё те, цесарка та, карлика пёчөк автансемпе чәхсем те – пурте тыткәна илчёс куракансене. Ниепле те тёрех пәрәнса утма сук вёсем патёнчен.

Чәнниех те мён кәна курма пулмарё пулё ял тарэхёсен «Чёрё кётесёсенче»? Оринин ял тарэхёнчи Л.А. Соловьёван ывәлё ав Францире каннә чух ытараймасёр унти автанпа чәх илсе килнё. Халь сав «французсем» Оринин таврашёнчи чәвашсем патёнче те хайсене килти пек туясёсё пулмалла. Лайәх пәхнәран ёнтё вёсен сёмйи те хушансах пырать. Анчах та «мораль» телёшёнчен пирён чәхсемпе автансенчен уйрәлса тарасёсё пулмалла.

«Амәшё» чёпписене хай сунатти айне пустарасшән сунмасть пулмалла. Вёсене пёрле ярас пулсан та чәххи чёпписене мар, автане суйласа илет. Уявра та «ашшөпе» «амәшө» пёрлеччө, чёпписем уйрәм хайсен клеткинчеччө.

Йүсқассинчи Г.В. Маноль вара хай шушәшласа илме пултарнипе телёнтерчө, «Пирён пачах тепёр майлә», – сапла ят панә вәл хай «сёмйине». Йүсқасси тарэхёнчи юхан шыври пёчөк пуләсене «аквариума» чәмтарнә та, лешсем сакәншән савәнащё кәна пулас. Вәт аквариумри шапи вара пёр кётесөсө қайса тёршөннө те тунсәхлать пулас лапра шывшән. Кролик вара юмахри пек илемлө пёртре хайне патша майри пекех туять.

Галина Васильевна «юмәс пәхмалли» йывәс та «ситёнтерме» ёлкёрнө уява. Темле пёчөк кукаль те үссе ларнә ун тураттисем сине. Сәмарта кукли татса илтён пулсан пурнасу туләх та пуян пулать. Кукалө таварлә пулчөтөк, упәшу е араму характер енёпе вайлә пу-

лать. Чәт кәна. Сырла кукалө лекрө пулсан мәшәру пахчәсә пулать т.ыт. те.

Ильинка ял тарэхён пусләхө Ю.В. Перцев нимөнле йывәрләхран та хәраманине пёлетөп-ха. Рак пек кутән чакас йәла сук унән. Анчах та вәл аквариумра рақ ёрчетнине пёлмен. Саркаланса сөс ярәнса сүрерөс вёсем унта.

Катькас ял тарэхён пусләхө Г.Г. Лебедев вара халиччен тел пулман чәхсемпе автансем ёрчетме юратать иккен. Вәл ёрчетекен әратлә чәхсем ав мәнәслән сүрөсөсө уткаласа. Хальёхе Геннадий Герасимович Бентамка чәхсен сәмартисене сисе йәләхман пек туйәнать.

Уява хутшәнакансен Мән Сөнтөр ял тарэхёнчи В.Г. Шадиряковән кәвакарчәнсөнчен те тёрех уйрәлма ниепле те май сук. Вәл вёсене ачаранпах ёрчетет иккен.

Уявра бантик сыхнә кушак сурисем те, киккириклө халиччен курман килти кайаксем те, ыттисем те, тақаран қашт пёчөкрөх кроликсем те – пурте телёнтермеллипех телёнтерчөс.

Асәннә мероприяти тепёр хут район администрацийёпе ял сыннисем пёр-пёрне әнланса ёсленине сирөплетсе пачё. Уява илем күрекөн чёр чунсемпе кайаксем те нимсёр юлмарёс. Уява хутшәннә кашни килти хушма хушаләха пёрермихё эструдированнәй апат пачёс. Унән хушисем вара хайсен сунатлә тусёсемпе чёр чунсемшён дипломсене тивёсрөс. «Чёрё кётес», чәнах та, қасалхи уяв тәшши пулса тәчө.

– Кун пеккине халиччен эпир курманччө-ха, – тесе телёнчөс ханасем. Апла пулсан уяв уявлах иртрө пирён районта.

Л. ПАВЛОВА.

Фермәсенче

Камән савәм пысәкрах?

Районти пёрлешүллө хушаләхсенче сёртме уй-әхён 15-мешё телне пёрёне пусне вәтам савәм мөнле пулнине кәтартни (килогрампа).

Е. Андреев яч. хис.8,2	
«Восток»	9,0
«Герой»	13,0
Ильич яч. хис.	13,5
«Орино»	11,4
«Передовик»	14,8
«Свобода»	13,4
Суворов яч. хис.	19,5
«Ударник»	10,9
Чапаев яч. хис.	5,7
Чкалов яч. хис.	10,0
«Путь Ильича»	11,4
АПФ «Колос»	13,0
РАЙОНПЕ	12,2

ХУШСА КАЛАНИ. Общественнә вильях-чёрлөх патёнче вай хуракансемшён йывәр хёл кунёсем хыса юлчөс ёнтё. Анчах савәм үсни курәнсах каймасть-ха. Савакан пёр ёне пусне тивекен районти вәтам савәм илсен вәл иртнө сулхи сак вәхәтринчен 2,3 килограмм пёчөкрөх. Уйрәммән илсен паян «Свобода», Суворов ячөпе хисепленекен хушаләхсенче кәна иртнө сулхинчен ытларәх (0,1 – 1,5 кг) сөт сәвәсчө. Сав вәхәтрах Е. Андреев ячөпе хисепленекен, «Ударник», «Восток», «Орино» хушаләхсенчи вәтам савәм пёлтөрхи шая 3,8 – 4,3 килограмм ситеймест.

Йывәрләхсене пәхмасәрах пёрлешүллө хушаләхсем ёне кётөвне пысәклатма тарәшасчө. Султаләк қаялла ял хушаләх производство кооперативёсенче 2099 пус сумалли ёне тәнә пулсан, қасал вёсен йышө 58 пус хушәнчө. Енесен йышне уйрәмах нумай хушнисем: «Ударник» – 10 пус, «Герой» хушаләх – 16 пус, «Восток» – 20 пус, «Передовик» – 22 пус.

Районти ял хушаләх производство кооперативёсем паян таләксерен пётөмпе 26366 килограмм сөт сәвәсчө. Ку вәл иртнө сулхинчен 4044 килограмм сахалрах.

А. ПЕТРОВ.

Вёрентү ситменлөхсене кәтартрө

Гражданла оборона тата чрезвычайлә лару-тәру

Ирёке қайнә вут-суләм шөлсөр. Вәл туххәмрах хай хысән шёл қәварса хәварса пурәнмалли сурт-йёре, хушма хуралтәсене, пурләха илсе тухса қаять. Унран та ытларәх инкөк вәл – пушарта сынсен пурнәсчө татәлли. Халё қалани қашинишёнех паллә, анчах пушар хуралёнче таракансем час-часах пуләшәва васкани қил-сурт хушисем хайсем нумай чух пушар хәрушсәрләх правилисене пәхәнманни сынчен қалать. «Хёрлө автан» сунат саппа пусланин тёл сәлтәвёсем: усә суләмпа асәрханусәр пулни – 30 процент, электроприборсене эксплуатациялес правиләсене пәсни – 30 процент, ачасем шәрпәкпа вилины – 5 процент, қәмақасен юсавсәрләхө – 25 процент. Халё илсе кәтартнә цифрасем пушар хәрушсәрләх правилисене пәхәннәсине пысәк тимлөх уйәрмалли пирки қаласчө. Апла пулин те...

Муркашри 37-меш номерлө пушар чәсөнче службәра таракансем кирек хәш вәхәтра та пус сёкленө пушарпа кёрешмө хатёр. Сак тимлөх хайсеннипе пёрлөх халәх хушаләхён терлө объекчөсенче те сүллө шайра пултәр тесе пушарнәйсем час-часах унта е кунта вёрентүсем ирттерөсчө.

Акә су уйәхён 31-мешөнче 9 сөхет те 59 минутра 37-меш номерлө пушар чәсне Муркаш лицейёнче пушар тухни пирки шәнкәравласа пёлтерчөс. Район центрөнче вырнаснә вёрентү заведенияйнчи пушар уйрәм тимлөх ыйтат. Савәнпа 2 – 3 минутра лицее икө пушар машини тухса ыткәнчө. Вёсем ситнө сөре вырәнти вайсемпе усә курса вёренекенсене ли-

цейран хәрушсәрләх пусмипе антарнәччө ёнтө.

Пушар тухнә вырән интернат. Ситменнине унта 10-меш класра вёренекен инкөк түсет. Сәла-всәсен ушкәнө ним тәхта-са тәмасәр ятарлә кост-төсемпе «суләма» кёрсе қайрө. Нумай та вәхәт иртмерө, сәлавсәсем ачана йәтса хәрушләх сук вырәна тухни курәнчө (сән үкерчөкре). Суләма сүнтересси те нумай вәхәта пымарө. Сәпла вара «инкөк» пысәк сүхатусем-сөрөх вёслөнчө.

Кунашқал вёрентөвө пушар чәсө эрне маларах Шомикри психоневрологи интернатёнче те ирттерчө. Кунта та пушарнәйсемпе интернатра ёслөкәнчө. Вёсем хайсен тивёсәсине келшүллө пурнәсәнинне кәтартса пачөс: «пушара»

сүнтерчөс, инкөк түсекене сәлса хәварчөс.

Нумай қил-сурт хушисе предприятия-организаци ертүси пушар хәрушсәрләх правилисене саккун ыйтнә пек пәхәнманнине укса-тенкө суккипе сыхәнтарать. Кунта қашниех хайён хәрушсәрләхшөн хай яваплине паләртса хәварас қилет. Акә иртнө икө вёрентүре те «пушарсем» вырәнсенче огнетушительсем ёслөменнине тупса паләртрөс. Икшер огнетушитель... Юрать-ха вёрентү кәна! Енчен те чән-чән (тьфу-тьфу!) пушар тухас пулсан унпа кёрешмелли пирвайхи хатёр юсавсәр пулсан инкөк епле вай илесси пирки қашниех әнланма қирлө. Апла пулсан иртнө тёлсөхсем ыттисемшөн те уроқ пуласса, вырән-

сенче огнетушительсене терёслөсөх тарасса ша-натпәр.

Кёскен район территорияёнчи пушарсен пирки. Сёртме уйәхён 13-мешө телне Муркаш өнре

20 пушар регистрациленө. Вёсенче миллионшар тенкөлөх пурләх кёлленнө. Пушарсен хисөпө пёлтөрхинчен үснө. Иртнө сүл сак вәхәта районта 18 хутчен «хёрлө ав-

тан» алхаснәччө. Ирөке қайнә суләмра пёлтөр те, қасал та 2-шер сын пурнәсчө вәхәтсәр татәллә.

А. БЕЛОВ.
Автор сән үкерчөкө.

«Хавасла пирён лагерьте!»

Социалла хўтлөх

Суллахи вәхәта ача-сем усалла ирттерчөр тесе райони школсем чылай ёс пурнаслашсё.

Сулленех сывлаха сиреп-летмелли тата профиль лагересем усса вёренексен пултарулахне, тав-

ракурәмне аталантарассё, сывлахне сиреп-летме майсем туса парассё.

Лагерсене ытларах сахал тупашла, йывәр лару-тәрулла семьере, ашшесёр е амәшесёр, нумай ачалла семьере үсекенсене явәстарма тәрашассё.

Қағал ақ Чуманкасинчи тата Москакасинчи вәтам шулсен администратийесем сакан сине тата та пысакрах тимлөх уйәрчөс. Сақ школсем райони социалла хўтлөх пайёпе ятарла килешүсем тунә. Сапла майпа пөчөк тупашла семьесенче үсекен 30 ача вәхәта усалла ирттерет.

Вёсенчен 15-шө – Чуманкасинчи вәтам шулта. Лагер ертүси В.Н. Николаева ачасем кунта лайах апатланнине, ытти-семпе тан выляса кулнине, савәннине, интереслө пурнаспа пурәннине пөлтөрет. Сақ вара ачасемшөн уйрамах пөлтөрөшлө.

Н. НИКОЛАЕВА.
Сән үкерчөкре: «Хавасла пирён лагерьте!»

Тупма пулашәр

Июнён 13-мешөнче Кашмаш ялөнче пурәнәкан 1947 сұлта сұралнә 1 ушкән инваличө Тамара Васильевна Ярикова килтен тухса кайса сұхалчө. Хай каласмасть. Вәл хөрлө-хура кофтапа, кавак чечеклө халатпа, төксөм симөс калуша, шура сәм нускипе. Пүсөнче сарә чечеклө тутәр. Куракансене сак телефонсемпе шәнкәравласа пөлтөрме ыйтатпәр: 8-908-304-81-08 е 02.

Республика кубокө

Айшток – каллех Муркашра

Қағал та Республика кунне халалласа республикәри сұллахи иккөмөш уса әмәрту июнён 18-мешөнче 10 сөхөтре Муркашра пулать. Арсынсемпе хөрәрамсен командисем уйраммән әмәрташсө. Сәмрәксен команди вара яш-семпе хөрсенчен тәрәт. Пур командәра та 4-шар сын пулмалла.

Куракансем валли ятарла турнир ирттерөсчө. Сөнтөр-үсөсене дипломсем, кубоксем көтөсчө. Муркашра иртекен әмәртәва килсе курма васкәр!

Йөркелү комитечө.

Спорт

Республика әмәртәвөнче

Июнён 8-мешөнче Күкөсри «Улап» спортпа сывлах центренче ишекенсен пысак әмәртәвө иртрө. Чаваш Республикин Президентчөн кубокне сөнесе илессисхөн вёренексен вун виссөмөш спартакиади шүчөпе ишекенсем республика шайөнче вай висрөс.

Республикәра пур райони та бассейнсем сүккине шута хурса әмәрту висө пысак ушкәра иртнө: хула командисем хушшинче, бассейн пур районсен командисем хушшинче тата бассейн сүк районсен командисем хушшинче.

Пирён район ишекенсөм иккөмөш ушкәра әмәртнә. Ақә Ирина Григорьевән хайён үсөмрисемпе 50 метр ирөклө майпа ишмелле пулнә. 41 хөр ачаран вәл 1-мөш вырән сөнесе илме пултарнә. Район командинчи ытти хөр ачасемпе арсын ачасем те ялах мар ишнө.

Командәсем хуташ эстафетәра та әмәртнә. Ирина Григорьевәпа Ксения Никоновәран тата Дмитрий Даниловпа Евгений Григорьевран тәракан Муркашсен команди иккөмөш пулнә.

Хамәр инф.

Пөлтөрөсөм. Объявления

Продаем: доски 25-50 мм (обрезные, необрезные), брус любого сечения, жерди, подтоварник. Изготовим на заказ: срубы, беседки любого размера. Цена договорная, доставка по району бесплатно.

Тел.: 8-927-667-28-32, 8-919-656-13-84.

2-5.

Продается трехкомнатная квартира в с. Моргауши по ул. Ленина, 38, 3/3. Тел.: 8-905-198-51-08.

Июлөн 1-мөшөнче пөртремөш пәруламалли хөрлөшүрә ёне сүтатәп. Тел.: 65-2-99, 8-917-675-70-29.

Срочно требуются рабочие строительных специальностей, разнорабочие в г. Москву. Проживание, питание. Зарплата по договоренности. Тел.: 8-967038-33-88 Николай, 8-967-04-04-400 Антон, 8-965-133-33-36 Александр.

Тәваттә пәруланә хура-шүрә төслө ёне сүтатәп. Тел.: 8-905-341-61-76.

Продаю дрова ДУБОВЫЕ. 1 куб. м. – 800 руб. А также имеется кругляк дубовый разной длины и диаметра. Тел.: 8-908-307-07-44. Николай.

Администрация Моргаушского района сообщает о наличии свободного земельного участка, распределяемого на праве аренды из категории «земли сельскохозяйственного назначения» с кадастровым номером 21:17:281001:704, местоположение: Чувашская Республика, Моргаушский район, Шатъямапосинское сельское поселение, земельный участок расположен в центральной части кадастрового квартала 21:17:281001, для ведения личного подсобного хозяйства, площадью 6000 кв.м.

Кредитный потребительский кооператив «СОДРУЖЕСТВО»:
В Ы Д А Е Т З А Й М Ы П А Й Щ И К А М
на любые неотложные цели, а также на покупку и строительство жилья с использованием средств материнского капитала. Низкие процентные ставки, доступно и оперативно;

ПРИНИМАЕТ СБЕРЕЖЕНИЯ ПАЙЩИКОВ
на привлекательных условиях. Действуют льготные ставки для пенсионеров, инвалидов.

Наш адрес: с.Моргауши, ул.50 лет Октября, д.23 (здание ОАО «Моргаушскавтотехсервис», 2 этаж), тел.8-919-673-42-19.

Тәванөсем, юлташөсем Муркашра пурәннә, «Сельхозтехникәра» нумай сұл вай хунә
Иван Серафимович ОРАИН

чирленө хысқан вилсе кайнә пирки унән сөмийөпе пөрле тарәннән хурланнине пөлтөрөсчө.

«Сывә шәлсем: лайах сипленисем мар, вәхәтра йөркеллө пәхса тәнисем»

Врач сөнет

Шәлсене тасатмалла-ши? Гигиена воспитанийён шайне шута илсен сак ыйту паян питө вырәнсар пек туйәнәт. Мөшөн тесен шәл тасатмалли пастәсемпе сәварпа шәлсене йөркөре тытса тәмалли ытти препаратсем куш үмөнчен каймассө темелле. Сапах та пирён хушәра шәлсене тәтәш тасатмасан та юрать текенсем сахал мар. Анчах та шәл сиплеме сүрекенсен йышө пөртте чакмасть.

Чәнах та хәш-пөр ватә сынсен шәл тәтәш тасатса тәман пулсан та шәлөсем пөтмөсчө. Анчах та ку пула халө питө сайра төл пулать. Сақ сынсен пурнас йөркинө, апатланәвнө тишкерсен ақ мөн паләрәт. Вөсем ытларах чөрө улма-сырлапа пахча сөмөс сөнө. Чөрө улма-сырлапа пахча сөмөс вара шәпах шәлсем сөмөс пухәнса пынә апат-сөмөсөн юлашкине тасатса тәма пулашнә. Вөсем пирус туртман, эрехне висөсөсөр ёсмен, кофе вөсен сөтелө сөмөс пулман. Савән пекех вөсем яланах вәхәтра сывәрма выртса ирөх тәнә, чи кирли вара – вөсен пурнасөчө вәраха тәсәлакан тата пурнасра тәтәшәх сиксе тухакан стрессем пулманни. Атте-аннерен пирён пата мөнле генсем кушни те хайён вырәнне йышәнәт.

Вулакан пултарулахө

Пултарассө пурәнма

«Хайма сөме» чәнах пөлесчө Чәлхепеле япшар сынсем. Пурне те «кәмәлтан саващө», Мәр-мәр кушак пекех вөсем... Сан умәнәта савсем «пит ыра», «Сар сү», «сим пыл» чөлхи сөмөс. Эс вөсенчен кәшта сөс пәрән – Санах хәрта сөмөс үмөнчө. Сын кәмәлне хай май саврасшән, Паллах вәл кирлө сын пулсан – Урисене суса ярсассән Шывне те ёсөс, чән, хушсан! Йәл кулапа көтсе илөсчө Килен-каян ыр сынсене. Пурнисене хусәх шутлашсө Қайран хайсен тәкаксене. Сын аллипөх «кәвар туртма» та Аван пөлесчө вөсемөх. «Сич тир» сөвөс, тәван пулсан та, Санне те именсөсөрөх. Эс вөсенчен көтсе илеймөн Нихсан та кирлө пулашү. Вөсем паян «хытах васкәс мөн»,

Паян эпир сөекен апат, әна мөнле хәтөрлени, хамәр еплерөх апатланни, уйрамах ачасем сөекен пәтәсем, сөмөс сәкәр тата вөтетсе пөсөрнө ытти апат-сөмөс вөсене чәмланә чух шәла ниөпле те тасатма май памащө. Апатланәва хытәрах пан улмиле е кишөрле вөслемелле пулсан (вөсем шәпах шәл сөмөс апат юлашкине тасатма пулашассө те ёнтө) паян ытларахшө әна пирожнайсемпе е ытти төрлө десертпа вөслөт. Сапла вара шәлсем сөмөс микроөсемпе бактерисем пухәнәсчө, сәвартан ялах шәршә көме пуслать. Кунсар пүснө тата шәлсем сөмөс апат юлашки пулни эмаль патне минералсене ситме чарать. Апла пулсан кариес тени те инсө мар.

Асчахсен пөр төпчөвнө илсе кә-тарта килет. Малтан тәтәш шәл тасатса тәнә сынсем сәкна вәхәтләх тума чарәннә, сөмөс апат кәна сөнө. Икө-висө эрнөрен вөсен шәлөсем сөмөс апат юлашки сөмөс паләрма пусланә, хәшөсен шәл тунисем те шысма тытәннә. Апат юлашкине төплөн тасатса илнө хысқан тата малашне шәлсене тәтәш тасатса тәнипе сөс сәк сынсем чирсенчен хәтәлса юлнә.

Щеткәпа шәлсене тасатни тата шәл тунисене массаж туни вөсем патне юн пырасине лайәхләтәт. Апла пулсан вөсем патне кирлө вөсөтөсөм сөтөссине те йөркелөсө тәрәт. Сывә шәлсем вара чирсене хирөс те вайларах көрөшөме пултарассө. Фосфор, кальци, магни тата ытти йышши макро-, микроэлементсем тытса тәракан шәл пастиле, эликсирпа е сәвара чүхөсө илмелли шывпа тәтәшәх уса курни эмәле сирөплөтме пулашәт, шәлсене – кариеэран, шәл тунисене инфекции лексе шысасран сыхлать.

Шәлсем сывә та йөркеллө пулни пөтөм организм сөне лайәх витөм күрет. Шәлсене сывә тытса тәрсан, сәмахран, тонзиллит, ревматизм тата ытти хәш-пөр чирсөм сайрарах аптәратассө. Сұлталәкән төрлө вәхәтөнчө сарәлакан төрлө йышши инфекция те хөрүшә мар.

Илемлө кула, апла пулсан сывә та хитре шәлсем пирён сывлашхән сөс усалла мар, сәкә пурнасра эпир хамәра сирөп туясы сөне те витөм күрет. Апла шәлсене ир-каш тасатса тәрәр, апатланнә хысқан сәвара чүхөме ан манәр.

А. ВОЛКОВА,
шәл тухтәрө, Муркашри төп больницән стоматолог ийрәмөн ертүси.

Паломнические поездки в Храм Архангела Михаила (с. Старое Чекурское) Дрожжановского района Республики Татарстан. Продажа билетов в здании рынка с. Моргауши в отделе «Пластиковые окна». Подробности по тел.: 8-906-387-55-78.

Организация продает щебень, песок, гравмассу (ОПГС), асфальт. Возможна доставка. Тел.: (8352)57-42-81, 57-33-83, 8-903-358-36-23.

РЕЗУЛЬТАТЫ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА
31 мая 2011 года состоялся открытый аукцион право заключения договоров аренды земельных участков, расположенных на территории Моргаушского района. Победителем аукциона по лоту №2- земельный участок с кадастровым номером 21:17:080901:1060 признан КФХ Бархаткина В.В. Цена аренды - 12594,75 руб. Победителем аукциона по лоту №3- земельный участок с кадастровым номером 21:17:080901:1059 признан КФХ Бархаткина В.В. Цена аренды - 6763,05 руб. Победителем аукциона по лоту №4 - земельный участок с кадастровым номером 21:17:061901:1163 признан Еремеев А.В. Цена аренды - 165367,93 руб. Победителем аукциона по лоту №9- земельный участок с кадастровым номером 21:17:160302:157 признано ЗАО «МСО «Моргаушская». Цена аренды - 25410 руб. Победителем аукциона по лоту №10-земельный участок с кадастровым номером 21:17:000000:316 признана Гришина Л.Г. Цена аренды - 899,85 руб. Открытый аукцион по лотам №№1,5,6,7,8,11 признан несостоявшимся.

КИРПИЧ
более 500 видов и цветов
Газосиликатные блоки
ОПТОВЫЕ ЦЕНЫ
ТК «ТЕРМИНАЛ»
г.Чебоксары, Канашское шоссе, 7/1, тел.30-55-15
г.Новочебоксарск, ул. Промышленная, 41, тел.73-84-12

Муркаш райончө «Сөнтөрү ялавө» хасат
УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ:
Чаваш Республикин Культура, национальносен ёсөсен, информации политикин тата архив ёсөн министрствө.
ЧР Культура, национальносен ёсөсен, информации политикин тата архив ёсөн министрствин «Муркаш райончө «Сөнтөрү ялавө» хасат редакцийө» автономн учреждениө.

Төп редактор А.И. ТИХОНОВ.
АДРЕС: 429530, Чаваш Республик, Муркаш ялө, Мир урамө, 9А сурт.
ТЕЛЕФОНСЕМ: төп редактор - 62-1-36, яваплә секретарь - 62-2-82, бухгалтери - 62-1-35, пайсем: общество пурнас пайө - 62-2-82, экономика тата социалла пурнас пайө - 62-1-38.
Факс: 62-1-36; E-mail: morpress@cbx.ru, redaction@cbx.ru

Сыхан, информации технологисен тата массәллә коммуниакә сферине пәхса тәракан Федераллә службән Чаваш Республикөпе – Чаваш Енле ёслөкен управленийө 2009 сұлхи раштавән 7-мөшөнчө ПИ ТУ 21-00073 № регистрациленө.

Каләпәшө 1,0 пичет листи.
Ал сырәвөсене рецензиөмөсчө, каялла тавәрса памащө, 2 страницәран пысак-раххисене йышән-мәсчө.
Рекламәпа пөлтөрөсөн чәнләхөшөн вөсөне паракансем, яваплә.
ИЗДАНИ ИНДЕКС: 54822.
Хасат чәвашла юн тата шәмәт кунсерен тухать.
Номер дежурнайө Белов А.П.
Пичете панә 14.06.2011 с.
Пичете памалли вәхәт: графикпа – 17 сөх. 20 мин, чәннипе – 17 сөх. 20 мин.
Заказ Тираж 4337.